

עין משפט ונר מצוה

פֿאַר אַ מײַ פֿײַ מהל' מלכים הלכה א': **פֿאַר אַ מײַ פֿײַ מהל'** הוצא להל' ד' סמג עשין עה: **פֿאַר אַ מײַ שס הל' י סמג שס:** **פֿאַר ד מײַ שס פֿײַה הל' א סמג שס:** **פֿאַר ה מײַ שס פֿײַה הל' ב סמג עשין עו:** **פֿאַר ו מײַ שס הל' ג:** **פֿאַר ז מײַ שס הל' ה:** **פֿאַר ח מײַ שס פֿײַה הל' ח:** **מַ פֿאַר מײַ שס פֿײַה הלכה ז:** **מא י מײַ שס פֿײַה הל' ב:** **מב ב מײַ שס הלכה ז:**

רבינו הננאל

הסומא אינו גולה כו'. תי"ד בלא ראות מכלל שיכול לראות פרט לסומא שאינו גולה דברי ר' יהודה. ר' מאיר אומר בלא ראות למעט הסומא בבלי דעת למעט הסומא הוי מיעוט אחר מיעוט ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות אפי' סומא גולה. השוואה אינו גולה ר' יוסי אומר השוואה (אינו) נהרג מפני שהוא כמועד. וכו' יומי בר יהודה דתני חבר אינו צריך התראה לפי שלא ניתנה התראה אלא להבחין בין שוגג למזיד והאי כיון דשונא הוא ודאי מזיד הוא. תניא כיצד א"ר שמעון יש שונא גולה כגון שנפסק. אבל נשטט אינו גולה דכיון שהוא שונא במזיד שמת. איני והתניא ר' שמעון אומר לעולם אינו גולה עד שישטט מחצלו מידו ושנינן לא קשיא הא דתני נשטט אינו גולה כרבי דתני נשטט הברזל מקתו והרג רבי אומר אינו גולה והא דתנא גולה כרבנן דאמרי גולה ב: להיכן גולין לערי מקלט לשלש שבעבר הירדן ושלוש שבארץ כנען: תי"ד שלש ערים הברזל משה בעבר הירדן וכנגדן הברזל יהושע בארץ כנען. ומכוונות היו חברון ביהודה כנגד בצר במדבר כו'. ושלשת שתחינה משולשות מדרום לחברון כמחברון לשכם כו'. אמר אבבי בגלעד שכיחי רוצחים

חשק שלמה על ר"ח

^[א] פירוש זה דמאסו הרמב"ם. עיי' רש"י רמב"ן ורע"ב פ':

^[ב] ורע"ב פ':

^[ג] ורע"ב פ':

תורה אור השלם א) וְשָׁמַר הַשָּׂבִי אֶשֶׁת הָאִישׁ בֵּי נָבִיא הוּא וְיִתְפַּלֵּל בַּעֲדָהּ וְהָיָה וְאִם אֵינֶה מְשִׁיב דַּע בֵּי מוֹת תָּמוּת אִתָּהּ וְכָל אִשָּׁר לָךְ: [דברים כ, יז] ב) אוֹ כָּל אֶחָד מֵאֲשֶׁר יָמוּת בָּהּ בְּלֹא רְאוּת וַיִּפֹּל עָלָיו וַיָּמָת: [והוא לא אוֹיֵב לוֹ וְלֹא מִבֶּקֶשׁ רָעָתוֹ: [במדבר לה, כג] ג) וְאִשָּׁר יָבֹא אֶת רָעָהוּ בַּעֲדָהּ לְחֹטֵט גְּצִים וְנִדְחָהּ יָדוֹ בַּבֶּרֶךְ לְכָרֶת הָעֵץ וַיִּגְשֹׁל הַבְּרִיל מִן הָעֵץ וַיִּצְאָה אֶת רָעָהוּ

וְכָתוּב הָיָה יָנוּם אֵל אַחַת הָעָרִים הָאֵלֶּה וְחָי: [דברים יח, ה] ד) אֶת שְׁלֹשׁ הָעָרִים תִּתְּנוּ מִעֵבֶר לַיַּרְדֵּן וְאֶת שְׁלֹשׁ הָעָרִים תִּתְּנוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן עַרְי מִקְלַט תִּתְּנֶינָה: [במדבר לה, יד] ה) תִּכְיֶינָה לָךְ הַיַּרְדֵּךְ וְשְׁלֹשֶׁת אֶת גְּבוּלֶךָ אֶרֶצְךָ אֲשֶׁר יִחְיֶיךָ וְיִ אֶלְהֶיךָ וְהָיָה לָנוּם שְׁמָה כָּל רֹצֵחַ: [דברים יח, ג] ו) וְהָהָר הַרְצֵחַ אֲשֶׁר יָנוּם שְׁמָהּ וְחָי אֲשֶׁר יָבֹה אֶת רָעָהוּ בְּכָל דַּעַת וְהוּא לֹא שָׂנֵא לוֹ מִחֲבֹל שְׁלֹשָׁם: [דברים יח, ד] ז) וְהִצִּילוּ הָעֵדָה אֶת הַרְצֵחַ מִיַּד גְּאֹל הַדָּם וְהַשִּׁיבוּ אוֹתוֹ הָעֵדָה אֶל עִיר מִקְלָמוֹ אֲשֶׁר נָם שְׁמָהּ וַיָּשֶׁב בָּהּ עַד מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל אֲשֶׁר מָשָׁה אוֹתוֹ בְּשִׁמּוֹן הַקָּדֹשׁ: [במדבר לה, כה] ח) וַיִּקְדְּשׁוּ אֶת קֹדֶשׁ בְּגָלִיל בְּהַר נַפְתָּלִי וְאֶת שָׂקָם בְּהַר אֶפְרַיִם וְאֶת קָרְיַת אֶרְבֶּעַ הָיָה חֶבְרוֹן בְּהַר יְהוּדָה: [יהושע כ, יז] ט) אֶת בְּצֵר בְּמִדְבַּר בְּאֶרֶץ הַמִּישֹׁר לְרֹאשִׁינָה וְאֶת רָאמֹת בְּגִלְעָד

ט: אלו הן הגולין

סומא

ורבי יהודה ההוא מבני לִיָּה פרט לַמַּתְכוּיִן וכו'. (ד' דר' מאיר סבר פרט למתכוין וכו' שמעין משגגה ותרתי שמע מינה וההיא דברייתא דלעיל^[ט])
אחרא כר' יהודה: **נִשְׁמַט** אנשטמט פֿאַ קשיא כאן באוהב כאן בשונא נפסק אנפסק פֿאַ קשיא הא רבי הא רבנן. וא"ת לרצי היכי משכחת לה שונא שיגלה דנשטמט אוהב גולה ולא שונא ואם ננפסק אפי' אוהב אינו גולה ואין זו סברא לומר דלית ליה לרצי דר' שמעון^[ז] דהוי רציה ויש לומר דמכל מקום משכחת לה כגון שנפל מן הגג עליו ידידוע לכל שלא נפל מדעת שהרי היה צסכנת מות:

ה) משולשות. שיהא מתחלת

ארץ ישראל

עד ראשונה כמו מראשונה לשניה שלחלוקה שזה היה א"י וצאמנע היו ערי מקלט וכן יש לפרש ההיא דמגילה (דף יט. וס) דקאמר נקראת אגרת שאם תפרה הכל שלשה חוטין גידין כשרה וצלצד שיהא משולשין ופירושו הוי כי הכל שצריך שמתחלת התפירה^[ט] עד חוט של גידין כמו עד שניה של גידין ומשניה עד שלישית כמו משלישית עד סוף התפירה ולא כדברי המפרשים משולשות אחד צתחלה ואחד צאמנע ואחד צסוף^[ז]:

בגלעד שכיחירוצחים. פ"י ולהכי הוצרכנו^[ז] לערי מקלט

(ו) לפי כשהורגים מויד צלל עדים הקצ"ה מוזמן לפונדק אחד כדאמר^[ז] לקמן (דף י:)^[ז]:

והא

הוא דאתא: ר' יוסי אומר השונא נהרג כו': והא לא אתרו ביה מתניתין רבי יוסי בר יהודה היא דתניא^[ט] רבי יוסי בר יהודה אומר חבר אינו צריך התראה לפי שלא ניתנה התראה אלא להבחין בין שוגג למזיד: רבי שמעון אומר יש שונא גולה וכו': תניא כיצד אמר רבי שמעון יש שונא גולה ויש שונא שאינו גולה נפסק גולה נשטט אינו גולה והתניא ר' שמעון אומר לעולם אינו גולה עד שישטט מחצלו מידו קשיא נפסק אנפסק קשיא נשטט אנשטט^[ב] נפסק אנפסק לא קשיא הא באוהב והא בשונא נשטט אנשטט לא קשיא הא רבי והא רבנן: **מתני'** להיכן גולין לערי מקלט לשלש שבעבר הירדן ושלוש שבארץ כנען ה"שנאמר^[ח] את שלש הערים תתנו מעבר לירדן ואת שלש הערים תתנו בארץ כנען וגו' עד שלא נבחרו שלש שבארץ ישראל וְלֹא הָיוּ שְׁלֹשׁ שִׁבְעֵבֶר הִירְדָן קוֹלְטוֹת שְׁנֵאמַר שֵׁשׁ עָרֵי מִקְלַט תִּהְיֶינָה עַד שִׁיחִיו שְׁשֹׁתָן^[ז] קוֹלְטוֹת כֹּאחַת וּמִכּוּוֹנוֹת לָהֶן דְּרִכִּים מִזּו לְזֹו שְׁנֵאמַר^[ח] תִּכְיֶין לָךְ הַדֶּרֶךְ וְשִׁלְשַׁת וְגו' ה"ומוסרין להן שני ת"ח שמא יהרגנו בדרך וידברו אליו רבי מאיר אומר **(אף"ז)** הוא מדבר ע"י עצמו שנאמר^[ט] וזה דבר הרוצח רבי יוסי בר יהודה אומר בבתחלה אחד שוגג ואחד מזיד מקדימין לערי מקלט וב"ד שולחין ומביאין אותו משם מי שנתחייב מיתה בב"ד הרגוהו ושלא נתחייב מיתה פטרוהו מי שנתחייב גלות מחזירין אותו למקומו שנאמר^[ט] והשיבו אותו העדה אל עיר מקלטו וגו': **גמ'** תנו רבנן^[ט] שלש ערים הברזל משה בעבר הירדן וכנגדן הברזל יהושע בארץ כנען ומכוונות היו כמין שתי שורות שבכרם^[ח] חברון ביהודה כנגד^[ט] בצר במדבר שכם בהר אפרים כנגד רמות בגלעד קדש בהר נפתלי כנגד גולן בבשן ושלשת ישיהו משולשין שיהא מדרום לחברון כמחברון לשכם ומשכם לקדש ומושכם לקדש כמקדש לצפון בעבר הירדן תלת בארץ ישראל תלת שמה אמר אבבי בגלעד שכיחי רוצחים דכתיב

בתחלה. כלומר תחלת משפט כל הרוצחים ואפילו מזידין וילין טעמא צסיפרא דצי רצ^[ז] מוארצ לו וגו' ונס אל אחת וגו': **גמ'** ומכוונות היו. אלו נגד אלו צשתי שורות כמו שתי שורות שצרכם: ושששת את גבוץ ארצך וגו'^[ט] שיהו משולשות. כלומר שמתחלקת^[ז] הארץ חלקות^[ט] רחצה של ארץ ישראל לארבעת רצעים כמו שמפרש והולך שיהא מדרומה של ארץ ישראל לחברון כמחברון לשכם כו': **בעבר הירדן תלת כו'**. צתמיה צנחלת שני שצטים שלש כמו צנחלת עשרה שצטים: **בגלעד**. שיהא צעצר הירדן שכיחי רוצחים:

וְכָתוּב הָיָה יָנוּם אֵל אַחַת הָעָרִים הָאֵלֶּה וְחָי: [דברים יח, ה] ד) אֶת שְׁלֹשׁ הָעָרִים תִּתְּנוּ מִעֵבֶר לַיַּרְדֵּן וְאֶת שְׁלֹשׁ הָעָרִים תִּתְּנוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן עַרְי מִקְלַט תִּתְּנֶינָה: [במדבר לה, יד] ה) תִּכְיֶינָה לָךְ הַיַּרְדֵּךְ וְשְׁלֹשֶׁת אֶת גְּבוּלֶךָ אֶרֶצְךָ אֲשֶׁר יִחְיֶיךָ וְיִ אֶלְהֶיךָ וְהָיָה לָנוּם שְׁמָה כָּל רֹצֵחַ: [דברים יח, ג] ו) וְהָהָר הַרְצֵחַ אֲשֶׁר יָנוּם שְׁמָהּ וְחָי אֲשֶׁר יָבֹה אֶת רָעָהוּ בְּכָל דַּעַת וְהוּא לֹא שָׂנֵא לוֹ מִחֲבֹל שְׁלֹשָׁם: [דברים יח, ד] ז) וְהִצִּילוּ הָעֵדָה אֶת הַרְצֵחַ מִיַּד גְּאֹל הַדָּם וְהַשִּׁיבוּ אוֹתוֹ הָעֵדָה אֶל עִיר מִקְלָמוֹ אֲשֶׁר נָם שְׁמָהּ וַיָּשֶׁב בָּהּ עַד מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל אֲשֶׁר מָשָׁה אוֹתוֹ בְּשִׁמּוֹן הַקָּדֹשׁ: [במדבר לה, כה] ח) וַיִּקְדְּשׁוּ אֶת קֹדֶשׁ בְּגָלִיל בְּהַר נַפְתָּלִי וְאֶת שָׂקָם בְּהַר אֶפְרַיִם וְאֶת קָרְיַת אֶרְבֶּעַ הָיָה חֶבְרוֹן בְּהַר יְהוּדָה: [יהושע כ, יז] ט) אֶת בְּצֵר בְּמִדְבַּר בְּאֶרֶץ הַמִּישֹׁר לְרֹאשִׁינָה וְאֶת רָאמֹת בְּגִלְעָד לְיָדֶי וְאֶת גּוֹלָן בְּבָשָׁן לְמִנְשִׁי: [דברים ד, כג]

אלו הן הגולין

פרק שני

מכות

מתני' מפני שהוא כמועד. כמותרה עליו ועוצר על התראה דולאי לדעת הרגו: ויש שונא שאינו גולא. ולא נהרג: ב"ל. הריגה שיכולין לומר על הריגה זו שלדעת היתה אינו גולה לפי שחשוד הוא על כך: שפֿאַ פֿדעת הרג. כשהריגה זו ודאי שלא לדעת שאין אדם יכול לומר עליה לדעת היתה גולה וצגמ' מפרש לה: **גמ'** בלא ראות פרט פסומא. דמשמע כאן לא ראה אצל רואה צמקום אחר פרט לסומא שאינו רואה צסום מקום: פרט למתכוין. כדאמרן לעיל (דף י:): פֿאהבחין בין שוגג למזיד. שלא יכולין לומר לא הייתי יודע שאסור: נפסק. החצל ונפל עליו אין לומר צא לדעת זה: נשטט. החצל מידו ונפלה עליו אינו גולה שיש לומר לדעת עשה: פֿעוּלֶם אינו גולא. לא אוהב ולא שונא צנפסק אלא צנשטט: מוצצו. הוא מעגילה שפעמים שטחין צמחללים שהוא כלי לזמנות של צונים וצלע"ז טרואיל"ה: הכי גרפ"י נשטט אנשטט לא קשיא הא צאוהב הא צשונא נפסק אנפסק לא קשיא הא רצי והא רצנן. (א) הא דקתני נשטט גולה צאוהב דלא חשיד דעצד מדעת ודקתני נשטט אינו גולה צשונא דקתני צהדיא צצרייתא יש שונא שאינו גולה ומפרש מילתיה נשטט אינו גולה: נפסק אנפסק פֿאַ קשיא הא רבי והא רבנן. הא דקתני נפסק גולה אפי' צשונא וכל שכן צאוהב רצנן ואליצא דר' שמעון הוא דאמר^[ט] נשטט הצרזל מקתו והרג גולה ונפסק החצל דומיא דנשטט הצרזל מקתו היא שנשאר האגד צידו והא דקתני נפסק אינו גולה היא דאמר^[ט]

נשטט הצרזל מקתו אינו גולה והוא הדין לחצל הנפסק עד שישטט מחצלו מידו שאין נשאר צידו כלום דומיא דמן העץ המתצקע ולרצי אליצא דר' שמעון אין לך שונא גולה כך מלאמתי גירסא צתשוצות הגאונים וכן עיקר וגירסת הספרים משוצצת היא וטעו לדמות נשטט החצל לנשטט הצרזל ואי אפשר להעמידה ולפרש נפסק אנפסק לא קשיא הא צאוהב הא צשונא דהא על כרחך הא דתני נפסק גולה צשונא מפורשת והיאך תאמר הא דתני נפסק אינו גולה צאוהב הא השתא צשונא גולה צאוהב לא כל שכן וכי יש לך לומר שגולה צשונא ואינו גולה צאוהב ועוד נשטט אנשטט לא קשי' הא רצי והא רצנן היאך תאמר הא דתני נשטט אינו גולה רצי היא דתני נשטט אינו גולה אפי' צאוהב אס כן אין הטעם מפני שיכול לומר לדעת נהרג^[ט] ור' שמעון תלי טעמא צהכי: **מתני'** עד שפֿאַ נבחרו ששש שבארץ כנען. היינו כל ארבע עשרה שצצצו ותלקו^[ט] ואח"כ הצדיק יהושע: פֿאַ היו ששש. שהצדיל משה צעצר היצרן קולטות: וידברו אליו. אל גואל הדם ואומרין לו אל תנהג צו מנהג שופכי דמים צשגגה צא מעשה לידו^[ט]:

בתחלה. כלומר תחלת משפט כל הרוצחים ואפילו מזידין וילין טעמא צסיפרא דצי רצ^[ז] מוארצ לו וגו' ונס אל אחת וגו': **גמ'** ומכוונות היו. אלו נגד אלו צשתי שורות כמו שתי שורות שצרכם: ושששת את גבוץ ארצך וגו'^[ט] שיהו משולשות. כלומר שמתחלקת^[ז] הארץ חלקות^[ט] רחצה של ארץ ישראל לארבעת רצעים כמו שמפרש והולך שיהא מדרומה של ארץ ישראל לחברון כמחברון לשכם כו': **בעבר הירדן תלת כו'**. צתמיה צנחלת שני שצטים שלש כמו צנחלת עשרה שצטים: **בגלעד**. שיהא צעצר הירדן שכיחי רוצחים:

מתני' מפני שהוא כמועד. כמותרה עליו ועוצר על התראה דולאי לדעת הרגו: ויש שונא שאינו גולא. ולא נהרג: ב"ל. הריגה שיכולין לומר על הריגה זו שלדעת היתה אינו גולה לפי שחשוד הוא על כך: שפֿאַ פֿדעת הרג. כשהריגה זו ודאי שלא לדעת שאין אדם יכול לומר עליה לדעת היתה גולה וצגמ' מפרש לה: **גמ'** בלא ראות פרט פסומא. דמשמע כאן לא ראה אצל רואה צמקום אחר פרט לסומא שאינו רואה צסום מקום: פרט למתכוין. כדאמרן לעיל (דף י:): פֿאהבחין בין שוגג למזיד. שלא יכולין לומר לא הייתי יודע שאסור: נפסק. החצל ונפל עליו אין לומר צא לדעת זה: נשטט. החצל מידו ונפלה עליו אינו גולה שיש לומר לדעת עשה: פֿעוּלֶם אינו גולה. לא אוהב ולא שונא צנפסק אלא צנשטט: מוצצו. הוא מעגילה שפעמים שטחין צמחללים שהוא כלי לזמנות של צונים וצלע"ז טרואיל"ה: הכי גרפ"י נשטט אנשטט לא קשיא הא צאוהב הא צשונא נפסק אנפסק לא קשיא הא רצי והא רצנן. (א) הא דקתני נשטט גולה צאוהב דלא חשיד דעצד מדעת ודקתני נשטט אינו גולה צשונא דקתני צהדיא צצרייתא יש שונא שאינו גולה ומפרש מילתיה נשטט אינו גולה: נפסק אנפסק פֿאַ קשיא הא רבי והא רבנן. הא דקתני נפסק גולה אפי' צשונא וכל שכן צאוהב רצנן ואליצא דר' שמעון הוא דאמר^[ט] נשטט הצרזל מקתו והרג גולה ונפסק החצל דומיא דנשטט הצרזל מקתו היא שנשאר האגד צידו והא דקתני נפסק אינו גולה היא דאמר^[ט]

נשטט הצרזל מקתו אינו גולה והוא הדין לחצל הנפסק עד שישטט מחצלו מידו שאין נשאר צידו כלום דומיא דמן העץ המתצקע ולרצי אליצא דר' שמעון אין לך שונא גולה כך מלאמתי גירסא צתשוצות הגאונים וכן עיקר וגירסת הספרים משוצצת היא וטעו לדמות נשטט החצל לנשטט הצרזל ואי אפשר להעמידה ולפרש נפסק אנפסק לא קשיא הא צאוהב הא צשונא דהא על כרחך הא דתני נפסק גולה צשונא מפורשת והיאך תאמר הא דתני נפסק אינו גולה צאוהב הא השתא צשונא גולה צאוהב לא כל שכן וכי יש לך לומר שגולה צשונא ואינו גולה צאוהב ועוד נשטט אנשטט לא קשי' הא רצי והא רצנן היאך תאמר הא דתני נשטט אינו גולה רצי היא דתני נשטט אינו גולה אפי' צאוהב אס כן אין הטעם מפני שיכול לומר לדעת נהרג^[ט] ור' שמעון תלי טעמא צהכי: **מתני'** עד שפֿאַ נבחרו ששש שבארץ כנען. היינו כל ארבע עשרה שצצצו ותלקו^[ט] ואח"כ הצדיק יהושע: פֿאַ היו ששש. שהצדיל משה צעצר היצרן קולטות: וידברו אליו. אל גואל הדם ואומרין לו אל תנהג צו מנהג שופכי דמים צשגגה צא מעשה לידו^[ט]:

בתחלה. כלומר תחלת משפט כל הרוצחים ואפילו מזידין וילין טעמא צסיפרא דצי רצ^[ז] מוארצ לו וגו' ונס אל אחת וגו': **גמ'** ומכוונות היו. אלו נגד אלו צשתי שורות כמו שתי שורות שצרכם: ושששת את גבוץ ארצך וגו'^[ט] שיהו משולשות. כלומר שמתחלקת^[ז] הארץ חלקות^[ט] רחצה של ארץ ישראל לארבעת רצעים כמו שמפרש והולך שיהא מדרומה של ארץ ישראל לחברון כמחברון לשכם כו': **בעבר הירדן תלת כו'**. צתמיה צנחלת שני שצטים שלש כמו צנחלת עשרה שצטים: **בגלעד**. שיהא צעצר הירדן שכיחי רוצחים:

ליקוני רש"י שהיה צו צמזיד. דרך ארץ ולא למד מדקאמר ליה רחמנא נציא הוא דמשמע אין ממנש צצצריך

ורסאוי אמה ליהרג [ב"ק צבא]. ר' יוסי אומר השוואה נהרג. שאמר צשוגג הצגמתי נהרג מפני שהוא כמועד ומותרה [לעיל י:]. בלא ראות פרט פסומא. שהרג צשוגג שאינו גולה. והכי קאמר צלא ראות וצ שגרנו לא ראוהו דאילו ראוהו לא היה הורגו מכלל דיש ספק צידו לנאות ואינו רואה דאינו גולה דסד"א מקצת ידיעה לסומא צצצנחמא דליצא דאילו ראוהו לא היה הורגו מכלל דיש ספק צידו לנאות ואינו רואה דאינו גולה דסד"א מקצת ידיעה לסומא צצצנחמא דליצא דאילו ראוהו לא היה הורגו מכלל דיש ספק צידו לנאות ואינו רואה דאינו גולה דסד"א מקצת ידיעה לסומא אע"פ שלא ראוהו ואע"פ שאין המקלט אלא בשוגגין היו שופכים דמים במרמה ומראין עצמן כשוגגין והוצרך להרבות להם ערי מקלט לקלוט את כולן שלא נודע מי המזיד וכו'] (גליון):

מסורת הש"ס עם הוספות

א צ"ק נצב. **ב** עיי' תוס' לעיל ב. ד"ה מעידין אנו באיש פלוגי שחייב, **ג** לעיל י: **ד** צ"ק פו: **ה** דרס' פו: **ו** **ה** [וימלא מו: וס"ג] **ז** [לעיל י:ז] **ח** סנהדרין ס: **מא**. **עב**: **לעיל י: **ה**** [תוספתא **פ**] **פרק ב**, **ט** לעיל ז: **י** תוספתא ריש פ"ב, **כ** לקמן י: **ל** ספרי שופטים ס"י פד, **מ** ז: **ס** [ועיי' עוד תוספות צכורות לט. ד"ה שיהיו].

הגהות הב"ח

א גמ' אכסנאי שבא לעיר כצ"ל ומינה הוא נמחק: **ב** **שם** קשיא נשטט אנשטט (נפסק אנפסק וכו' והא רצנן) תא"מ וי"צ ס"א נשטט אנשטט ל"ק הא צאוהב והא צשונא נפסק אנפסק ל"ק הא רצי והא רצנן: **ג** **רש"י** ד"ה הכי גרסי' וכו' והא רצנן פ"י הא דקתני: **ד** **תוס'** ד"ה ור' יהודה וכו' ור' מאיר סבר פרט למתכוין שמעינן כצ"ל ומינה וכו' נמחק: **ה** **ד"ה** משולשין וכו' שלחוקה שזה היו ערי מקלט באמצע ארץ ישראל וכן יש לפרש: **ו** **ד"ה** צנלעד וכו' לערי מקלט הרבה לפי שכשהורגים מויד צלא עדים. נ"צ ומ"מ איכא שוגגין הרבה צנלעד:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה נשטט וכו' דהוי רביה. כדלמא שצת דף קמו ע"צ:

לעזי רש"י

טרואיל"ה. פירוש מחללים, מעגילה (רש"י מכות ז דף ע"א ד"ה היה מעגל צמעגילה), כף של סיידיס (רש"י שצת דף פ ע"צ דף על מלא כף סיד ועיין רש"י לר"ף מו"ק דף ז ע"א ד"ה מחללים):

הגהות וצייונים

א צ"ל וכבר צימד, וכ"ה בבב"ק ועיי' מהרש"א בח"א (מראה כהן): **ב** [בסה"מ ר"י ברבי יהודה] (גליון) כ"ה במשניות וירושלמי ודפו"י, ולפנינו עפ"י המהרש"א, ומהרש"ל, עיי' לעיל ו: והתנן רבי יוסי כו', ועיי' תוי"ט: **ג** [גיר' ירושלמי שששששש] (גליון): **ד** [ועי' תוי"ט] (גליון) דל"ג "אף" לפי הרמב"ם והרע"ב וכו"ה בברייתא לקמן י ע"ב: **ה** כתי"י יוב"ל: **ו** [כתי"י אין לומר בזה לדעת עשה: **ז** דרבנן דר"ש היא דאמרי נשטט כו' רש"ל (גליון) אולי צ"ל דרבנן דרבי היא, ואפשר דאין כוונתו למחוק תיבת "ואליבא" אלא להגיה שאר התיבות: **ח** [כתי"י לדעת הרג: **ט**] "את גבול ארצך וגו'" ג' הדוא ל' רש"י והס"ד: **י** במקום "שמתחלקת" בעיי' שוות בחצוקת,

בכתי"י ששששם בחצוקת, וברש"ש שמתחלקת רחבה שפֿ א"י: **כ** כתי"י ועיי' חולקין: **ל** לפי גירסת תוספות לא גרסין בברייתא ב' ר"ש. מהרש"א ומהר"ם (גליון): **מ** צ"ל שמתחילת הדף עד וכו"ה בתוס' בבכורות, וכן נכון (גליון הש"ס במגילה שם): **נ** תוס' רבינו פרץ צריכי: **ס** [והרמב"ן בפ"י החומש כתב בזה"ל ואע"פ שאין המקלט אלא בשוגגין היו שופכים דמים במרמה ומראין עצמן כשוגגין והוצרך להרבות להם ערי מקלט לקלוט את כולן שלא נודע מי המזיד וכו'] (גליון):

ליקוני רש"י שהיה צו צמזיד. דרך ארץ ולא למד מדקאמר ליה רחמנא נציא הוא דמשמע אין ממנש צצצריך ורסאוי אמה ליהרג [ב"ק צבא]. ר' יוסי אומר השוואה נהרג. שאמר צשוגג הצגמתי נהרג מפני שהוא כמועד ומותרה [לעיל י:]. בלא ראות פרט פסומא. שהרג צשוגג שאינו גולה. והכי קאמר צלא ראות וצ שגרנו לא ראוהו דאילו ראוהו לא היה הורגו מכלל דיש ספק צידו לנאות ואינו רואה דאינו גולה דסד"א מקצת ידיעה לסומא צצצנחמא דליצא דאילו ראוהו לא היה הורגו מכלל דיש ספק צידו לנאות ואינו רואה דאינו גולה דסד"א מקצת ידיעה לסומא אע"פ שלא ראוהו ואע"פ שאין המקלט אלא בשוגגין היו שופכים דמים במרמה ומראין עצמן כשוגגין והוצרך להרבות להם ערי מקלט לקלוט את כולן שלא נודע מי המזיד וכו'] (גליון):